

Honderden meters metselwerkwapening in Cereol

De oude Cereolfabriek in Utrecht wordt herbestemd voor diverse functies, met onder meer zalen voor theater en sport, een school en een bibliotheek met horeca. Eigenlijk blijven alleen de oude baksteengevels overeind. Voor het herstel hiervan is onder meer héél veel wapening noodzakelijk, alles bij elkaar wel met een lengte van zo'n 1,5 kilometer.

Het oudste deel van het fabriekscapitaal aan het Merwedekanaal dateert uit circa 1905 - 1908 en is ontworpen door architect G. Ebbers. In de fabriek werden onder andere olie- en lijnkoeken gefabriceerd voor vee. Door het veranderende fabrieksproces is het complex diverse keren uitgebreid en gewijzigd. In 2001 werd de fabriek uitgekocht door de gemeente; VOF Meijsters Buiten ontwikkelt nu het gebied, met diverse woningtypes rondom vier monumentale gebouwen die behouden blijven. Drie gebouwen kenmerken zich vooral door tamelijk gesloten baksteen gevels, met kenmerken en detailleringen beïnvloed door Jugendstil, style Chateau en de chaletstijl; het vierde gebouw is een betonnen silogeboouw.

In 2008 woedde er een grote brand in de pakhuizen waarbij nagenoeg alles binnen de gevels werd vernietigd. Door grote vervormingen van de stalen constructie met houten vloeren raakten ook de gevels zwaar beschadigd, met soms wel vuistdikke scheuren en naar binnen 'uitgebuikt' metselwerk. In de restauratieaanpak - het complex is een rijksmonument - speelt het herstel van de gemetselde gevels een belangrijke rol.

Gevelherstel

Bouw- en Restauratiebedrijf Van de Burgt en Strooij uit Amersfoort is al zo'n jaar bezig met de restauratie en verwacht in de zomer van 2014 het vernieuwde complex op te leveren. 'Belangrijk uitgangspunt bij deze restauratie en herbestemming is dat we niet volledig teruggaan naar de situatie uit 1908, maar ook bouwsporen uit de geschiedenis zoveel mogelijk zichtbaar laten zodat de sfeer van de fabriek bewaard blijft', licht projectleider Gert-Jan Vonk van Van de Burgt en Strooij toe. 'Dat geldt natuurlijk vooral voor de gevels. Voor het herstel brengen we spiraalankers of wokkels in de voegen, zodat we de aanwezige scheuren fixeren.'

Het Erkend Restauratie Bouwbedrijf voert het scheurherstel zelf uit, waarbij gekozen is voor de kennis en producten voor muur- en scheurherstel van ABC Adamas uit Heerenveen.

Het scheurherstel betreft vele honderden meters; naar gelang de situatie zijn soms wel staven tot 3 meter nodig.

Vooral: fixeren

Voor het aanbrengen van de staven worden eerst de horizontale voegen uitgeslepen. 'Dat kan hier maar tot een diepte van 50 tot 60 millimeter, omdat er anders te veel kans is dat we ook de stenen beschadigen', vertelt Vonk. 'In de voegen worden rvs wapeningsstaven gelegd van 6 mm dik. Bij de grootste scheuren die volledig door-en-door lopen, brengen we ook nog diagonale ankers (rvs316) in voor extra verankering.' Nadat een eerste laag ankermortel en de spiraalankers in de voegen zijn gelegd, worden de voegen weer gevuld met een tweede laag speciale ankermortel. Hierna kunnen de voegen afgevoegd worden met voegmortel. Hoewel in oude gebouwen vaak kalkmortels worden toegepast, is hier een speciale ankermortel gebruikt. 'Deze zorgt voor een goede hechting van de wapeningsstaven met het metselwerk', licht Jacob Mink van ABC Adamas toe. 'Uiteraard heb je hiervoor wel toestemming van Monumentenzorg nodig.' 'De keuze van de mortels, het gebruik van ankers en de wijze van herstel gebeurt in nauwe samenwerking met Monumentenzorg van de gemeente Utrecht en de Rijksdienst', aldus Vonk.

► Bij het herstel gaat het vooral om het stabiliseren van de bestaande situatie. Zo wordt bijvoorbeeld het uitgebuite metselwerk niet teruggebracht in de oorspronkelijke stand.

Wel of niet in het zicht

De aanpak van de restauratie in detail is afhankelijk van de plaats in het complex. Zo worden de gevels aan de buitenzijde van het complex zo goed mogelijk gerestaureerd. Andere gevels die meer aan de achterzijde van het complex liggen of als wanden in het complex zichtbaar blijven, laten méér sporen van het huidige restauratiewerk zien. Zo wordt de rand met muisantenden bovenop de uitgebuite gevel slechts voor een deel hersteld; de overige rand wordt met bakstenen aangeheeld en voorzien van stucwerk. En bijvoorbeeld in de toekomstige entree blijft het gevelherstel met de ingebrachte spiraalankers in het zicht. De monumentale gevels hebben geen dragende functie meer: binnen de bestaande gevels wordt complete nieuwbouw gepleegd, op een eigen fundering. De oude gevels worden ter plaatse van de vloeren flexibel aan de nieuwbouw verankerd waardoor de constructies onderling kunnen werken en zetten.

Meer informatie: ABC Adamas, Heerenveen, (085) 401 13 20, www.abcadamas.nl
Bouw- en Restauratiebedrijf Van de Burgt & Strooij, Amersfoort, (033) 445 01 00, www.vandeburgtstrooij.nl

▼ De muren worden aan de buitenzijde én aan de binnenzijde voorzien van wapeningsstaven, om de vier lagen. De lengte van de roestvast stalen wokkelvormige ankers is afhankelijk van de scheurbreedte en positie.

▲ Blik binnen de muren. De baksteengevels zijn bijna 14 meter hoog en verlopen in dikte van circa 45 centimeter aan de voet tot 30 centimeter bovenaan

▼ Na het aanbrengen van de ankers worden de scheuren zo goed mogelijk onzichtbaar gemaakt. Twee kleurexperts voeren dit herstel steen voor steen en voeg voor voeg uit.

ABC Adamas is ook zeer actief betrokken bij het scheurherstel als gevolg van de aardbevingen in Groningen, die zijn ontstaan door de gaswinning. Dit zorgt er in ieder geval voor, dat Groningse aannemers niet te klagen hebben over te weinig werk, zo was eind september nog op het Nieuws te horen. Inmiddels zijn er bij de NAM 10.000 meldingen binnengekomen, waarvan er zo'n 3000 zijn afgehandeld, met een totaal schadebedrag van circa 24 miljoen euro. Met de materialen en expertise van ABC Adamas zijn inmiddels vele honderden woningen hersteld.